

24. 5. 2022

BIOEKONOMIKA Z POHLEDU RESORTU MZE

MGR. ŠÁRKA ŠTEJNAROVÁ, DIS.,
ODBOR PRECIZNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ, VÝZKUMU A VZDĚLÁVÁNÍ

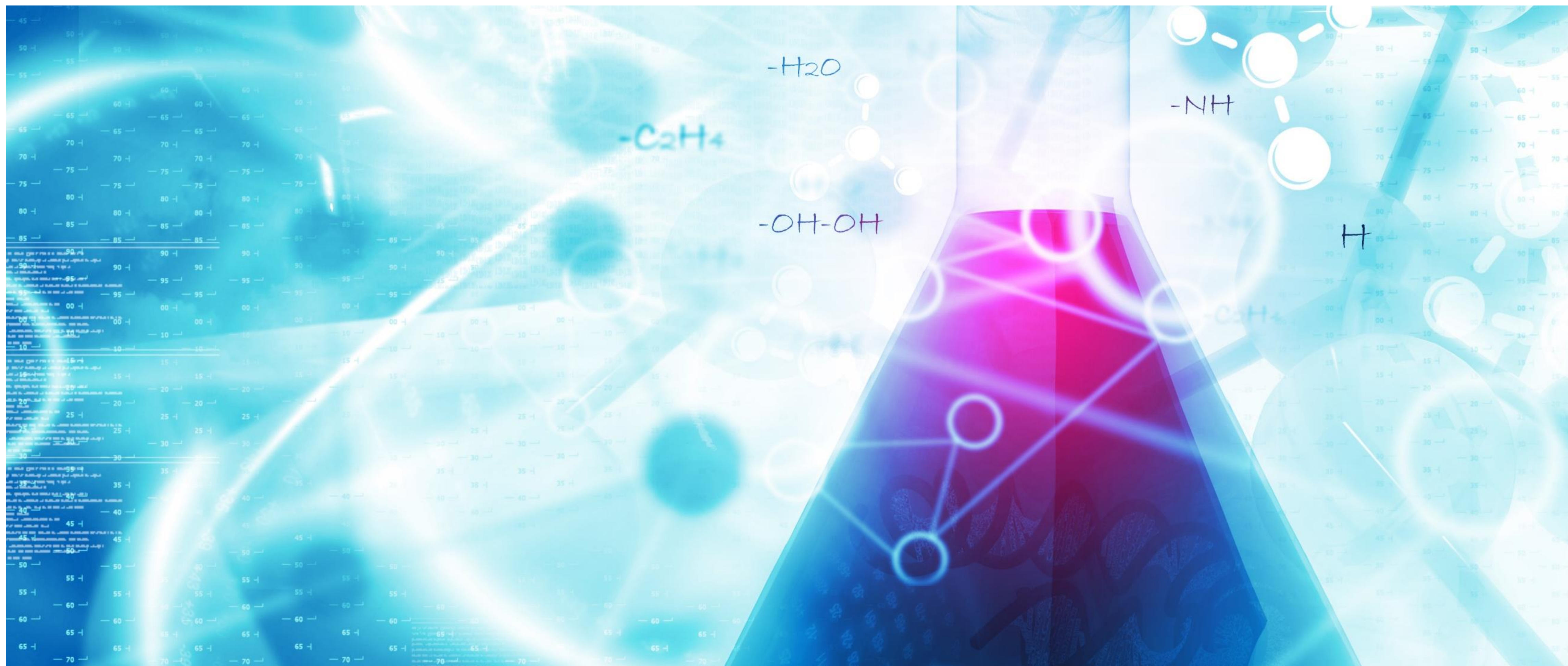

OBSAH

- BIOEKONOMIKA V KONTEXTU EVROPSKÉ ÚROVNĚ
- BIEKONOMIKA NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI
- BIOEKONOMIKA NA NÁRODNÍ ÚROVNI

EVROPSKÁ ÚROVEŇ

STRATEGIE BIOHOSPODÁŘSTVÍ EU

Biohospodářství pokrývá všechna odvětví a systémy, které se spoléhají na biologické funkce a principy.

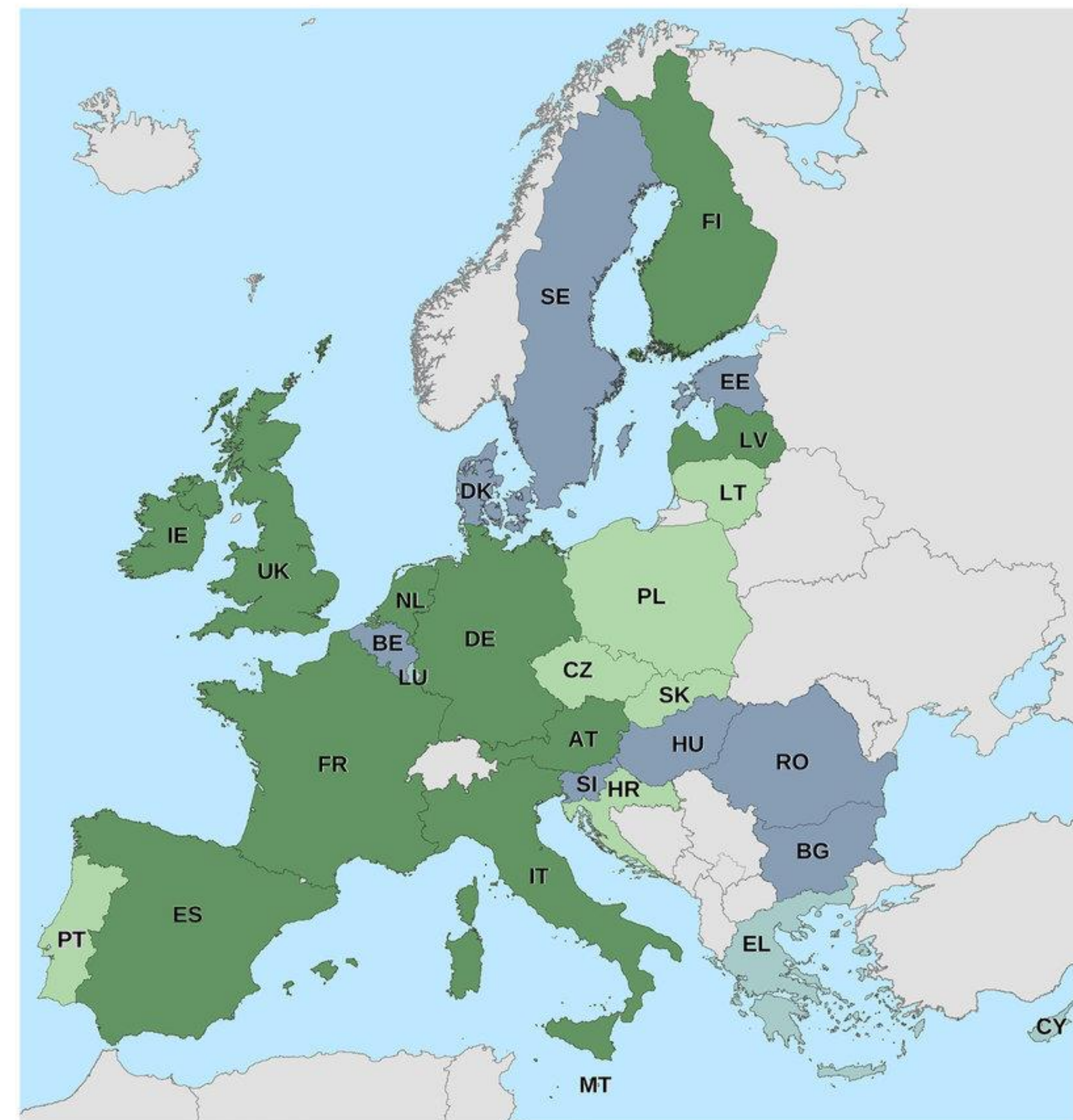
STRATEGIE BIOHOSPODÁŘSTVÍ EU

- Evropská strategie biohospodářství, oficiálně přijata 13. února 2012, se zabývá výrobou obnovitelných biologických zdrojů a jejich přeměnou na životně důležité produkty a bioenergii.
- Aktualizace strategie biohospodářství z roku 2018 si klade za cíl urychlit zavádění udržitelného evropského biohospodářství s cílem maximalizovat příspěvek k Agendě 2030 a jejím cílům udržitelného rozvoje (SDGs), jakož i k Pařížské dohodě.
- Aktualizace navrhuje **tříúrovňový akční plán**:
 - posílit a rozšířit bioodvětví, uvolnit investice a trhy,
 - rozvinout místní biohospodářství po celé Evropě,
 - pochopit ekologické hranice biohospodářství.

DISPOZICE NÁRODNÍCH STRATEGIÍ K BIOEKONOMICE

- Již zpracované strategie: **11 MS** (AT, DE, ES, FI, FR, IE, IT, NL, LV, UK, SV)
- Strategie v rozvoji: **6 MS** (CZ, HR, LT, PL, PT, SK)
- Strategie na subregionální úrovni: **1 MS** (BE)
- Makro-regionální iniciativy: **7 MS** (v rámci BIOEAST: BG, EE, HU, RO, SI; v rámci severských iniciativ: DK, SE)
- Ostatní iniciativy charakteru strategií: **4 MS** (CY, EL, LU, MT).

Stav k červnu r. 2021

Status:

- Dedicated bioeconomy strategy at national level
- Dedicated bioeconomy strategy at national level under development
- Other policy initiatives dedicated to the bioeconomy
- Other related strategies at national level

Source: European Commission's Knowledge Centre for Bioeconomy
Administrative Boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat

EU ZEMĚDĚLSTVÍ A CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

- O cirkulární ekonomice (oběhovém hospodářství) je pojednáno v **Zelené dohodě pro Evropu**, kterou vydala Evropská komise (EK) v prosinci 2019.
- V březnu 2020 představila **EK akční plán pro oběhové hospodářství: Čistší a konkurenceschopnější Evropa**, který se zaměřuje na udržitelné využívání zdrojů. Nový akční plán navazuje na předchozí aktivity EK k oběhovému hospodářství z let 2015, 2018 a 2019.
- Akční plán je základem pro transformaci všech odvětví. EK se v něm zaměřuje na prohloubení cirkularity v řadě oblastí, které byly identifikovány jako klíčové pro další posun oběhového hospodářství v EU a zároveň u produktů, jako jsou obaly, plasty, potraviny, nebo voda a živiny.
- Jedním z cílů akčního plánu je, aby veškeré obaly na trhu EU byly do roku 2030 opětovně použitelné nebo recyklovatelné.
- Akční plán obsahuje i opatření, která mají povzbudit podniky k tomu, aby spotřebitelům nabízely opětovně použitelné, trvanlivé a opravitelné produkty, zaměřuje se i na snižování objemu odpadu.
- Vláda ČR schválila v prosinci 2021 **Strategický rámec cirkulární ekonomiky ČR 2040 „Maximálně cirkulární Česko v roce 2040“**.
 - Cíle, zásady a opatření vytyčená v 10 prioritních oblastech (Prioritní oblast 1 – Produkty a design, 2 – Průmysl, suroviny, stavebnictví a energetika, 3 – Bioekonomika a potraviny, 4 - Spotřeba a spotřebitelé, 5 – Odpadové hospodářství, 6 – Voda, 7 – Výzkum, vývoj a inovace, 8 – Vzdělávání a znalosti, 9 – Ekonomické nástroje, 10 – Cirkulární města a infrastruktura).

- EK v Zelené dohodě pro Evropu sdělila, že **Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“** rovněž přispěje k dosažení oběhového hospodářství.
- Zaměří se na snižování dopadu, který mají postupy pro zpracování potravin a maloobchodní odvětví na životní prostředí, přijetím opatření v oblasti dopravy, skladování, balení a plýtvání potravinami.
- Tato opatření budou zahrnovat kroky proti podvodům v potravinářství, včetně posílení kapacit donucovacích a vyšetřovacích orgánů na úrovni EU, a spuštění procesu, jehož cílem bude určit nové inovativní potravinářské produkty a krmiva, např. mořské produkty na bázi řas.
- Principy oběhového hospodářství jsou promítnuty i v **balíčku „Fit for 55“**, který reviduje evropskou legislativu z oblasti klimatu, energetiky a dopravy.
- Jeho primárním cílem je zajistit snížení čistých emisí skleníkových plynů v EU o nejméně 55 % do roku 2030 oproti roku 1990 a nasměrovat tak EU jako celek ke splnění cíle klimatické neutrality do roku 2050.

MEZINÁRODNÍ ÚROVEŇ

INICIATIVA BIOEAST

- **MZe se zabývá problematikou bioekonomiky i v rámci iniciativy BIOEAST.**
- **BIOEAST je iniciativa 11 států střední a východní Evropy (CEE) pro znalostní zemědělství, akvakulturu a lesnictví v bioekonomice.**
- **Iniciativa má za cíl mapovat a podporovat rozvoj bioekonomiky v členských státech.**
- **ČR je jedním ze zakládajících členů iniciativy BIOEAST (iniciativu založily státy V4).**
- **Cílem iniciativy je větší úspěšnost CEE států v zapojování a získávání evropských výzkumných projektů zaměřených na zemědělství a bioekonomiku, posílit spolupráci v oblasti výzkumu a inovací, účast na formování politiky Evropského výzkumného prostoru a v rámcovém programu Horizon Europe.**
- **Iniciativa BIOEAST představuje společný politický závazek a sdílený strategický rámec výzkumu a inovací pro práci na udržitelných a oběhových bioekonomikách ve státech CEE.**
- **Za tímto účelem bylo podepsáno již 5 deklarací ministry států iniciativy odpovědnými za zemědělství.**
- **Iniciativa BIOEAST za dobu svého působení získala jméno v zemích EU a podporu EK.**

Za účelem odborného sestavení pozic a priorit CEE států v bioekonomice bylo pod hlavičkou BIOEAST zřízeno **7 pracovních skupin/TWG**:

- Lesnictví (SK)
- Agroekologie a udržitelné zemědělství (HU)
- Bioekonomika založená na sladké vodě (CZ)
- Potravinové systémy (PL),
- Bioenergie (CR)
- Nové biologické hodnotové řetězce (HU)
- Vzdělávání (CZ).

SCAR – STÁLÝ VÝBOR PRO ZEMĚDĚLSKÝ VÝZKUM

- **Respektovaný zdroj poradenství** v oblasti evropského zemědělského a širšího bioekonomického výzkumu, spolu s hlavním katalyzátorem koordinace národních výzkumných programů, který pomohl utvářet počátky integrovaného evropského výzkumného prostoru.
- Výbor hraje **důležitou roli při propojování výzkumu a inovací a při odstraňování překážek inovacím.**
- **Cílem je** usnadnit spolupráci veřejného a veřejnéhoXsoukromého sektoru při poskytování inovací, které řeší výzvy, jimž čelí biohospodářství.
- SCAR v současné době zastupuje **37 různých zemí.**

„EUROPEAN BIOECONOMY POLICY FORUM“

🍃 Opatření 2.3 strategie EU pro biohospodářství

🍃 **Cíl:** Poskytnout fórum pro dialog a výměnu znalostí mezi členskými státy na podporu strategického pokroku biohospodářství v Evropě.

🍃 Konkrétní cíle:

- 🍃 podpora vytváření sítí a interakce na úrovni MS,
- 🍃 posílení spolupráce a výměny osvědčených postupů,
- 🍃 vytvoření konkrétního programu společných akcí,
- 🍃 zvýšení viditelnosti a potenciálu biohospodářství na úrovni EU a členských států,
- 🍃 umožnit zpětnou vazbu a analýzu politik v členských státech a EU.

🍃 Výstupy:

- 🍃 společné poziční dokumenty,
- 🍃 případové studie osvědčených postupů,
- 🍃 strategická doporučení a priority atd.

🍃 Zástupci ČR:

- 🍃 MŽP, MZE, MŠMT.

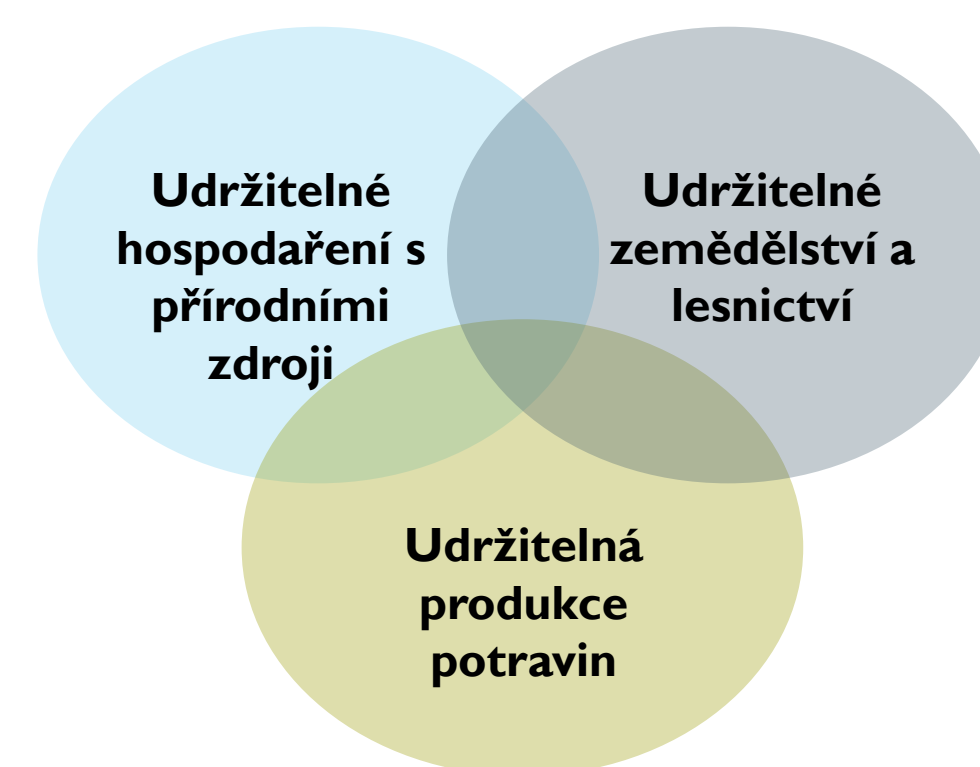
NÁRODNÍ ÚROVEŇ

- **Ministerstvo zemědělství podporuje** výzkum, vývoj a inovace (VaV) v sektoru zemědělství.
- **Poradní a metodická role – hlavní dokumenty:**
 - Strategie Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030,
 - Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016-2022,
 - Koncepce biohospodářství z pohledu resortu Ministerstva zemědělství na léta 2019 – 2024,
 - Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023-2032.
- **Jedním z výzkumných směrů je bioekonomika**, jejímž cílem je zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství, lesnictví a potravinářství s ohledem na současné podmínky a rizika, zapojení a rozvoj venkova, využívání přírodních a obnovitelných zdrojů a biologických procesů vedoucích k větším ekonomickým přínosům. rozvojem komplexních systémů na podporu řízení a informativního zajištění, které umožňují hodnocení z ekonomického, sociálního a environmentálního hlediska.

KONCEPCE BIOHOSPODÁŘSTVÍ Z POHLEDU RESORTU MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ NA LÉTA 2019-2024

- ✓ **V roce 2019 MZe zpracovalo** Konceptci biohospodářství z pohledu resortu MZe na léta 2019-2024.
- ✓ **Bioekonomiku vnímá MZe jako nástroj** pro zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, udržitelné zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství a akvakulturu, udržitelnou produkci potravin a krmiv a posílení úlohy primárních producentů a jejich integraci do hodnotového řetězce bioekonomiky, stejně tak na straně lesnictví zapojení celého hodnotového řetězce navazujících odvětví.
- ✓ Koncepce shrnuje obšírnost tématu bioekonomiky a představuje potenciální zaměření rozvoje bioekonomiky v České republice.
- ✓ Vzhledem k průřezovosti a komplexnosti zaměření bioekonomiky, jsou potenciály rozvoje řešeny po následujících oblastech:
 - ✓ **Oblast ekosystémů a ekosystémových služeb,**
 - ✓ **Rurálně sociální oblast,**
 - ✓ **Hospodářská oblast,**
 - ✓ **Oblast potravinářství,**
 - ✓ **Inovace a výzkum.**

Cíle Koncepce biohospodářství:

- 🍃 **Klíčová aktivita A:** **Zajištění řízení realizace Koncepce biohospodářství na národní úrovni**
- 🍃 **Klíčová aktivita B:** **Podpořit rozvoj biohospodářství v České republice s využitím mezinárodním spolupráce**
- 🍃 **Klíčová aktivita C:** **Posílení technologického rozvoje a inovací**

KONCEPCE VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ MZE NA LÉTA 2023 - 2032

Smyslem:

A) ⇒ Představit vizi tematického (věcného) zaměření výzkumu v zem. – potr. sektoru, lesnictví a vodním hospodářství s vytyčením klíčových oblastí (kap. 3.1), z nichž dále vychází výzkumné směry, výzkumné priority (kap. 3.2) a výzkumné oblasti (Příloha č. I).

Ambice Koncepce VaVal MZe 2023+:

přispět k rozvoji a dosažení progrese v oblastech:

- 1) Bioekonomika,
- 2) Smart zemědělství,
- 3) Globální změny v biosféře.

B) ⇒ Po manažerské linii přispět k vytvoření podmínek pro efektivně řízený a financovaný výzkum dosahujícím kvalitních výsledků jak z hlediska domácích potřeb, tak v mezinárodním srovnání. Uplatňovat výsledky výzkumu v praxi a dosahovat synergií s příbuznými sektory.

- **BE si získává stále větší pozornost** jako udržitelný způsob ekonomického růstu a konkurenceschopnosti, příležitost pro podporu inovací, tvorbu pracovních míst ve venkovských a průmyslových oblastech, snižování závislosti na fosilních palivech a zlepšení ekonomické a environmentální udržitelnosti. BE by měla být vnímána jako transformace společnosti k udržitelnějšímu rozvoji. BE lze vnímat jako multioborový ekonomický sektor, jehož rozvoj je podmíněn kvalitním VaVal.
- **BE jako klíčovou oblast Koncepce VaVal MZe 2023+ lze chápat z pohledu širšího pojetí ekonomiky agrárního sektoru**, tj. ekonomiky zemědělství, lesního hospodářství a navazujících odvětví, především z makroekonomického pohledu s rozšířením o aspekty environmentální, institucionální a ekonomiku venkova, zejm. se zaměřením na komplexní rozvoj venkovských regionů.
- **Směry BE z pohledu Koncepce VaVal MZe 2023+:**
 - *Nové technologie pro využití biologického odpadu a maximalizaci využití vedlejších a zbytkových proudů ze zemědělství, lesnictví a zpracování potravin (recyklaci uhlíku).*
 - *Vývoj bio-hnojiv, bio-pesticidů a biologické kontroly škůdců.*
 - *Nové způsoby a techniky použití materiálů na bázi biologických materiálů – pro izolaci budov apod.*
 - *Rozvoj konceptu a pilotní zavedení oběhového hospodářství, které vychází z primární zemědělské a lesnické produkce, a napojení těchto subjektů do výrobního řetězce s důrazem na vyšší přidanou hodnotu.*
 - *Analýza a návrh systému vzdělávání v BE a její aplikace v zemědělství a lesnictví.*
 - *Aplikace příležitostí BE v komplexním rozvoji venkovských regionů.*

DĚKUJI ZA POZORNOST

Kontakty: Mgr. Šárka Štejnarová, sarka.stejnarova@mze.cz

Autor fotografií: MZe

Fotografie použité na základě licence od Shutterstock.com